

Trekkende vis in beeld gebracht

Het project om bij Zwarte Haan vismigratie op gang te brengen, werkt. Maar er is geen mens die er wat van ziet. Daar is wat op gevonden, met een camera in de ondergrondse buis.

HALBE HETTEMA

Het wemelt en wriemelt van de glasaaltjes in het door Siebold Krol opgehaalde net. De rayonbeheerder van Wetterskip Fryslân heeft bij het H.G. Miedemagemaal bij Zwarte Haan twintig uren eerder het net uitgezet in het bassin achter de buis waar de vis door naar binnen trekt. Nu bewondert hij samen met Jan Roelsma, coördinator waterkwaliteit bij het waterschap, en onderzoeker Jeroen Huisman van Van Hall Larenstein de buit. Dikke palingen, stekelbaarsjes, spierinkjes, baarzen. Maar vooral glasaaltjes. Duizenden van die doorzichtige wurmpjes van een centimeter of 5 lang.

Die vissen hebben één ding gemeen: ze hebben de weg afgelegd van de zoute zee naar het zoete binnenwater, dankzij de kunstmatige vispassage. Normaal is een gemaal een zo goed als onneembare barrière voor trekvis die van buiten naar binnen willen, of andersom. Terwijl dat voor soorten als paling en stekelbaars van levensbelang is. Zo trekken glasaaltjes naar binnen om daar op te groeien en om jaren later, als ze zijn uitgegroeid tot schieraal, de omgekeerde beweging te maken, onderweg naar de plek waar ze zich voortplanten. Dat is duizenden kilometers verderop, legt Huisman uit.

De vispassage is bedacht om bij het gemaal de harde grens tussen

Jeroen Huisman, Siebold Krol en Jan Roelsma (v.l.n.r.) bekijken hoeveel vis er in het net zat. FOTO CATRINUS VAN DER VEEN

zout en zoet te slechten. Als de pomp het water naar buiten stuwt, komen de vissen tegen deze stroom in naar binnen, vertelt Roelsma.

Krol wijst de route aan: achter het gemaal langs onder de dijk door naar zee. Daar ligt de buis die de trekkende vissen een veilige verbinding biedt.

Het is mooi bedacht en het werkt. Maar het is onzichtbaar. Bij het gemaal wordt op borden wel informatie gegeven, maar Krol ziet hoe dat gaat: „De minsken lêze it, sjogge en wize dizze kant op en dat is it dan.” Maar ze zien en ervaren het dan niet, vult Huisman aan. „Want alles is hier weggestopt.”

Het is mooi bedacht en het werkt. Maar het is onzichtbaar

Daarom kwamen de initiators van het project twee jaar geleden op het idee het onzichtbare toch zichtbaar te maken, met een camera. Toen het plan op bestuursniveau werd omarmd, kon worden begonnen. Op een zorgvuldig gekozen plek is in de buis een camera opgehangen, met twee lampen erbij.

Huisman laat het resultaat zien op zijn mobieltje: allerlei vissen die in het halfdonker voorbij zwemen, allemaal in dezelfde richting. „Door dit te laten zien, kun je de mensen erbij betrekken. Voor de vismigratie zelf is dat niet nodig, maar voor het draagvlak wel”, zegt Roelsma.

Het voorjaar is de beste tijd om de vismigratie te bewonderen. Miljoenen glasaaltjes komen naar binnen, net als honderdduizenden stekelbaarsjes. De aaltjes om op te groeien en de stekelbaarsjes om zich voort te planten, als ze tenminste niet voortijdig worden opgepeuzeld door andere vissen of lepelaars. Het is nu

ook de tijd dat er in de vispassage het meeste is te zien.

Het blijkt om redenen van beveiliging nog niet haalbaar de beelden op internet te delen, maar op Wereldvismigratiedag, komende zaterdag van tien tot twee uur, zijn de opnames op een scherm in het gemaal te bewonderen. Tastbaarder nog is de vis die Krol ook dan in het net naar boven zal halen. Zo wordt het publiek deelgenoot van alle inspanningen die met succes voor de trekvis worden gedaan. „Maar we zijn er nog niet”, stelt Roelsma: „We moeten het systeem steeds verder opbouwen, met het natuurvriendelijker inrichten van de boezem.”